

DIRECCIÓ Y ADMINISTRACIÓ: Cadena de Cort, núm. 11.—PALMA.

Pares y fiys

DONANT una uyada á s' estat actual del mon, aparexen, ben de relleu, dos símtoes socials, desconsoladors á tot esserho: lo depressa que va disolguentse sa familia, per falta de pares vertaderaments cristians, y sa corrupció creixent de la jovenèa. Aquella esglesia domèstica, que volía Sant Pau fos sa casa de tot deixeble de Cristo, de tot té fora de casa de Deu. S' es introduhit, dins ses families, certa casta de *liberalisme*, en virtut del qual els pares començan per reyná y no governá y acaban es fiys per declararse independents, en tot lo que tenga relació ab la vida relligiosa y moral. ¡Y això que hi ha caps de casa, que son individualment piadosos! Més; ¡que 'n dona de llástima veure com aquests mateixos son, molt sovint, mals pares, per no sebre ó no volé exercí l' acció directiva y coercitiva que per dret diví los pertoca.

No basta, no, als pares que servin la lley de Deu, en sa seua conducta privada; l' han d' imposá y sostení, ab la forsa de s' autoritat y el prestigi de s' amor, en los que d' ells dependeixen. De tots aquests es feren responsables, quant reberen el Sagrament del Matrimoni; y per això el judici de Deu será més indulgent ab les seues faltes personals que no ab les comeses p' els infants, á causa del seu descuyt. D' aquí prové, en gran part, sa corrupció espantosa, no ja del jovent granadet que, com auçell sortit des niu, comença á menjá tot-sol, sino dels mateixos nins y nines; d' aquesta porció tan estimada del Bon Jesús y per tant blanch escullit del dimoni. ¡Ja ho crech si 'n fa de destrossa es llop infernal quant no troba cap de barra en pares dignes, que li declarin guerra uberta, vetlant per la puresa de costums des petits! ¡Quant s' havia vist may tal desbordament d' immoralitat en tan tendres criatures, qual patrimoni deuría ser tan sols l' ignocencia? Bé es veu que no trabaya de bades s' impiedat, fent esforços suprèms per robá á Cristo aquestes animetes, y massa clá demostran es pares quin paper fan, dins ca-seua, y es punts que calçen en materia de criança. No trobem gens estranya aquesta corrupció primerenca d' infants de sis, vuyt fins á dotze ó catorz' anys, quant tot cons-

pira á dur á perdre els petits. Sa criminal indiferencia des caps de casa, sa refinada malicia de molts de mestres, els mals exemples que veuen per tot arreu, sa *pornografia* desenfrehida que los entra p' els uys, en lámínes, quadros y revistes *enllustrades* com *Blanco y Negro*, *La Saeta*, *Iris*, etcètera y mil altres guitzeries y brutoretos que apèstan á Palma... y ¡qué direm de sa prostitució grollera y asquerosa, més ó manco encuberta, des *género chico* v altres divertiments públichs? Forma tot això una atmòsfera enmatzinada y malsana, de molt desastrosos resultats per les pobres criaturetes; y es un miracle, an es temps que correm, que pugua conservarse en sos infants, no ja l' ignocencia, sino fins y tot sa virtut.

Molt de bé fan tantes obres encaminades á lliurar y salvá de la corrupció els jovenets; y á tots es qui veim tan en terra els interessos de Cristo mos pertoca promoureules per tot arreu. Escoles nocturnes, congregacions, instruccions catequístiques y demés obres consemblants... vat' aquí un remey per aturá una mica aquesta corrent abrusadora. Confiém també s' educació dels infants á mestres de ben provats sentiments catòlichs; per que molt importa mirá bé en quines mans los entregam. Els qui governan s' haurían de mostrá més escrupulosos en sa fiscalisació de s' immoralitat: prohibint certs espectacles públichs, posant traves á sa propaganda desvergonyida de paperots bruts y fent retirá dels mostradors de colca llibreria y centre de suscripcions aquestes novelles escandaloses, gravats, *foto-tipies* y *verdi-tipies*, que fan sortí es colors á sa cara á cualsevol que tenga una mica de vergonya cristiana.

Poch será tot això si es pares no cobran un poch més de seny y se penetren milló dels seus devers y fan més cas dels judicis de Deu; terribles per aquesta casta de pares *fin du siecle*, que han pres per moda desfer es travons an els seus infants, per que pasturin més alloure, y tot s' ho tiran derrera... maldement sia sa mateixa conciencia. ¡Desventrats! que, rebent del cel l' altíssima missió de constituir una familia, olvidan per complet, es caracte relligiós qu' ha de tenir, primé que tot, sa societat domèstica; per no fitarse més que en so seu concepte material (¿ó brutal?); ni més ni manco que si fossen irracionals..., *quibus non est intellectus*.

Cosí 'N TEM.

MARTIRIO, CULTO Y DOCTRINA

DE RAYMUNDO LULIO (*)

(CONCLUSIÓN)

DEFIENDE el autor del Resumen que extractamos, (en su capítulo X) al sujeto más famoso del Orbe, el Iluminado Dr. y Martir de Cristo, Ramón Lull de los ataques, de que ha sido objeto por haber enseñado y «virilmente propugnado» la Concepción Inmaculada de la Virgen María.

Celebrábase una de aquellas calurosas discusiones, á que daban margen las rivalidades de escuela, por varios P.P. Dominicos y Franciscanos. El elocuente y audaz Inquisidor general de Aragón D. Fr. Nicolás de Gerona Eymerich, hacía largo rato que ocupaba la atención del auditorio. Su misma fogosidad le impelía casi sin darse cuenta á defender tesis verdaderamente extrañas y llegó á sentar proposiciones en demasía aventuradas respecto del misterio de la Concepción de María.

Los defensores de Lulio contestaban, con argumentos contundentes sacados de las obras de su Maestro.

Irritado el Inquisidor al ver que sus argucias no hacían mella en la abroquelada argumentación de sus contrarios, condenó *pro Tribunali*, «á los Lulistas como herejes, y á su maestro como Heresiarca.»

Indicio de lo que llevamos dicho, es la siguiente proposición que fué delatada á la Inquisición de Avignon, que dice así: *Omnis dicens et credens pertinaciter, Beatam Mariam non contraxisse peccatum originale, est hæreticus jure.*

El Tribunal de Aragón presidido por Fr. Eymerich, envió un «atestado acusatorio» al Santo Padre Gregorio XI. En consecuencia del cual, el Santo Padre comisionó al Excmo. Sr. D. Pedro Clasquerín Arzobispo de Tarragona para que «en pleno congreso de teólogos y letrados, se examinasen los libros lulianos, «y hecha la acusación por Fr. Eymerich, (al cual, de paso, nombraba Asesor de la causa) «se quemasen los libros y fuesen castigados los lulistas.» (sic.)

Pero no quiso la Divina Providencia que tal se hiciese con las obras de su hijo predilecto. Hecha averiguación, por el Ilmo. Prelado Tarracense, informó al Santo Padre, en 15 de Septiembre de 1375, diciendo: *Partem Domine Inmaculatissimæ favorabilem, post Divum Anselmum, magistraliter primus, et inter Christi martires unicus, Raymundus iste, (ab ipsancet Sanctissima Virgine fessus) tam viriliter propugnavit ac propugnandum docuit. quod Regium pro eo Edictum in his regnis obtinuit.* E informando, al mismo Sumo Pontífice de los sostenedores de la opinión contraria, decía: *Ipsum vero molimina per sui numeris abusum sustinet in Hispania, Frater Nicolaus de Gerunda, id est, præfatus Eymerich, Inquisitor Generalis Aragonum, quem Sanctitas Tua mihi dignata fuit in causa hac, dare Assesorem.* Testimonio fidedigno de la escrupulosidad observada por la Junta examinadora, lo es el Rdm. Albertino Inquisidor apostólico y Obispo de Pati, en su obra «Para el Tribunal de la Inquisición» (cap. 1 de hæret.) en que dice; «Los artículos que le atribuyen (á R. Lull), falsamente se le imputan, porque en sus legítimos libros nunca fueron hallados, como se vió en el rígido y

escrupuloso exámen, que hicieron los más insignes teólogos por mandato del Sumo Pontífice, según consta de los monumentos, que ví en el Archivo de Barcelona.»

A continuación y en nueve páginas de nutrida letra, va exponiendo, el autor, testimonios y documentos en contra de los partidarios de Eymerich, así como también trascribe gran copia de auténticos Reales Despachos expedidos por los reyes Alfonso el Magnánimo (26 Enero 1449), Carlos V (11 Mayo 1526) y Felipe IV (13 Julio 1621) y que patentizan la estima en que se tenían la doctrina del Doctor Iluminado.

El XI y último capítulo lo dedica el autor á dar «Indicio de la estimación, que merece en las Escuelas católicas la Doctrina del B. Raymundo Lulio Mártir y Doctor Iluminado. «Está dividido en seis párrafos. En el 1.º nos habla de la esclarecida estirpe de Raimundo, de su boda, de su vida palaciega junto al Rey D. Jaime de Aragón, de su conversión, y por último de sus portentosos é incesantes viajes y prodigios después de convertido. En el 2.º del aprecio en que fué tenida su doctrina por los Reyes de España desde el año 1272 en que empezó á divulgarse hasta el reinado de Carlos III en 1759. Añade además que «á la misma doctrina han favorecido algunas Cortes de Alemania». Entre otras, cita al Príncipe Juan Wilhelmo, y al Elector Arzobispo de Maguncia Lothario Francisco de Schebhom y sus sucesores á quienes se debe la impresión de la edición que llamamos Moguntina.

Los párrafos restantes los dedica á apuntar algunas razones que apoyan el aprecio y estima de las doctrinas lulianas; á saber, el haber sido Lull el primer maestro de la Universidad de París, que enseñó y defendió *clara y abiertamente* que María Santísima fué concebida sin pecado original. Por otra parte, constituye «grave motivo de estimación de la Doctrina de Lulio el fundamento de sus obras, que no es otro, que Dios y sus infinitas perfecciones.» Discurre aquí, el autor, larga y teológicamente respecto al Ser de Dios y sus operaciones en lo cual no nos detenemos por no dilatar en demasía este artículo.

«Finalmente, dice: autoriza la Doctrina del Beato Lulio la santidad de su vida y de su muerte;» así como también el culto espontáneo é inmemorial que el pueblo le tributa.

Hemos terminado. Pero no dejaremos la pluma sin copiar una anotación que va al final del «Resumen,» pues no deja de tener importancia; dice así: «Nota que á los nueve de Octubre de 1788 se envió copia de todo lo que hasta aquí, queda dicho al Muy Rdo. P. Lector Antonio Ramis, residente en Roma, y apoderado de los negocios del Beato Raymundo por mí Antonio Seguí Pbro., se lo llevó el M. Rdo. P. Fullana, mímimo, P.º general de la Orden de Mínimos.»

BARTOLOMÉ JUAN COLL.

Palma Septiembre 1900.

SANTS Y FESTES

DE LA PRESENT SETMANA

- Día 22.—Dilluns.—Sta. María Salomé vda.
 Día 23.—Dimars.—S. Pere Pascual bisbe y mr.
 Día 24.—Dimecres.—S. Rafel Arcángel.
 Día 25.—Dijous.—S. Crispí y Crispiniá mrs.
 Día 26.—Divenres.—S. Evaristo papa y mr.
 Día 27.—Dissapte.—S. Florenci y S. Vieens mrs.
 Día 28.—Diumenje.—✠ Sts. Simó y Judas Tadeo aplos.

(*) Véase el número 187.

EN L' INAUGURACIÓ DEL CERCLE D' OBRERS CATÒLICS D' INCA

Dia 14 d' Octubre de 1900

Vila d' Inca mallorquina,
titulada ja ciutat,
patria d' homos eminents
lloch de fires y mercats.

Si ta trèta y ta riquesa
dins lo tráfech comercial
per tot era coneguda
de ponent fins al levant.

Si 'l progrés te fa aná amb auge,
y ja tens la llum de gas,
carreteres y edificis
á la moderna adornats.

Si en col·legis d' ensenyansa
malavetjas aná envant,
y compatinte dels pobres
vols construir un Hospital;

Si ja tens un *velodromo*
y gran plassa per mercat
y *Mutadero*, y *Cassinos*,
y gran casa rectoral,.....

¿Qué 't mancava, poble d' Inca
pera ser del tot ciutat?
¿que 't mancava per dar proves
de lo teu progrés moral?

¿Qué 't mancava per mostrarnos
que en tot te vols millorar?...
Te mancava lo que est vespre
veus goijosa inaugurat.

Un establiment catòlich
per reunirshi els seglars
amb amistosa rollada,
després de fet son jornal.

Aquí 'ls joves, que ab els vicis
no s' hajin contaminats,
Aquí 'ls homos de ca-seua
de bon seny, sencers, formals;

Aquí els obrers y els seus mestres,
fadrins, viudos ó casats,
podrán vení y recrearse
á pler, coma bons germans.

Aquí serà per tots voltros
com un' espècie de *Llar*
hont vostros pits l' escaufor
de les virtuts trobarán.

Aquí de bones lectures
una taula n' estarà
ben provista, p' els qui vulgan
il·lustrarse així com cal.

Aquí podreu instruirvos
uns amb altres en tots rams,
profitoses conferencies
cualque diumenje ascoltant.

Pues diu lo Sant Evangeli
que no sols viu, l' hom, de pa,
sinó de tota paraula
del qui en nom de Deu vos parl'.

Y això es lo que se proposan
els qui vos han congregats.
¡Deu benehesca s' empresa!
¡Deu la fassi prosperal

Duisho de punt de ser sociys
d' aquest *Cercle de Seglars*;
feishi inscriure molts de joves
perque tengan bons companys.

Seguiu tots los bons conseys
que anit meteix vos darà
l' ilustre pahisá vostro
D. Jusep Llabrés Llompert.

Res de recels l' un de l' altre;
en tot vos heu d' ajudar;
que l' unió fa la forsa,
y lo desunit es flach.

Cantau á veus altes l' *Himne*
que heus ha compost acertat
vostro digne President
L' Honor En Miquel Durán:

«Nostra bandera es sagrada,
baix de cap partit está,
sols per Deu l' hem desplegada
y per l' Obrer cristiá.»

Jo que me teng per *obrer*,
y que del·lir p' el trabay,
vos confés que en mitj de voltros
me sent ditxós y honrat.

Res més noble que la feyna,
sia de mans ó de cap;
¡Malanats d' aquells que 'n fujen,
ó no la fan de bon grat!

Trabayem, donchs, que sis dies
El Creador trabayá;
y descansem els diumenjes,
que 'l setè es fet p' el descans.

Feisho així, bons jornalers,
voltros que us guanyau es pa
ab sühor dels vostros fronts,
com Deu ho va decretar.

Feisho així, 'ls qui vos teniu
en classe de manestrals,
y la protecció del cèl
no vos mancará jamay.

Feisho així, y la ciutat d' Inca
per voltros prosperará:
que tot planté de catòlichs
heu es de bons ciutadans.

Feisho així y el vostro *Cercle*
més y més s' aixamplará,
benchít per Llèó tretze,
dels obrers lo Pare Sant.

Obrers d' Inca: ¡Visca el Papa!
¡Visca, d' Inca, la ciutat!
y sobre Mallorca ¡Visca
de Jesu-Crist lo Reynat!

B. FERRÀ.

Nou Cercle

A forsa de traballs y constancia, nostre amich y col·laborador l' honorable mestre Miquel Durán, diumenje passat tengué la satisfacció de presidir, al costat del M. Il·ltre. senyor D. Pere J. Llabrés, Degá de la Séu de Canaries, del Il·ltre. senyor Batle, del Rnd. Sr. Rector Arcipreste, del senyor Conciliari y del senyors Jutge y Coronell, primeres autoritats d' aquella ciutat, la solemne inauguració del *Cercle de Obreros Católicos*. El Secretari senyor Riutort llegí, primerament, una bella *Ressenya*; el senyor Domenech, sa poesia intitulada *un tassellet d' aygua*; el senyor Costell pronunciá un discurs sobre la *questión obrera* oportuníssim, nutrit d' erudició y de bons consells que meresqué tres salves de mansbelletes; el senyor Font, Dr. del Col·legi, llegí un *diálech entre dos obrers* y el jove Beltran una *fábula* humorística, que respectivament havían enviat sos autors don P. de A. Peña, y Mossen Bernat Balle. Lo nostro Director declamá 'l romans que insertám en lo present número, cuals *viscas!* finals foren contestats unánime y vigorosament. Els coros de la naixent societat cantaren, acompanyats ab piano, l' himne escrit per l' inspirat Duran y posat en música per Mos. Bernat Salas.

Tot seguit el M. I. Sr. Llabrés, fé un resumen encomiástich dels trabays llegits, broydanlo d' oportuníssimes reflexions y comentaris, ab facil paraula y estil correcte (á pesar de l' indisposició que sufria) y acabá ecsecrant lo generalisat vici de flastomar publicament, que s' observa dins Mallorca y sobre tot dins Palma é Inca. El Sr. Rector hey afegí quatre paraules, y el President del Cercle dá les gracies en particular als Srs. assistents que ab sa presencia volgueren honrar aquella agradabilíssima vetlada.

***

Reclam.—Recordam, com de costum, á ses persones caritatives, que cad' any, en vení per aquest temps, ses germanetes dels pobres demanan roba d'ivèrn usada per abrigá sos pobres malalts.

¿Quí dels nostros lectors no tindrà qualche prenda de vestir que ja no haja de torná usar?

Feis si podeu, aquesta obra de caritat que tan poch vos costa; duishasho, que bé se mereixen ses *Hermanitas*, que sa sacrifican tota la vida per aquests veyets desgraciats, que les ajudem segons ses nostres forses

Elles vos ho agrahirán y Deu vos ho pagará.

FOLKLORE MALLORQUÍ

Cansons populars contra ses sogres

1—Ma *sogra*; si vos moriu,
a Infern jaureu calenta,
perque donau mal exemple
á les filles que teniu.

2—*Sogra*: cuant vos morireu,
enviaume á demaná;
una carta he d'enviá
á Infern, y la hi dureu.

3—Madastrès, *sogres* y nores,
n' haurian de fer un foch
que cremás á poch, á poch,
y que durás moltes hores.

4—May m' era vist á tenir
tanta alegría plegada,
sinó es un altre vegada
cuant sa *sogra* se morí.

5—M' ha arribat á ses oreyes
que sa *sogra* no me vol;
y jo m' he de posar dol
d' ella amb gonelles vermeyes.

6—Diumenje, encara que ploga
m' en teng d' aná á Lluchmajó;
si no pug veure s' amó
faré mal d' uys á sa *sogra*.

***

SETMANADA AB SOLFA...

d' anuncis

Una de ses coses més devertides es llegí els anuncis de sa quarta plana dels periòdichs: anuncis que son necessaris avuy en dia per da importància y *valor* á cualsevol gènere, per da á coneixe ses habilitats que cualsevol puga tenir, entre elles y sa principal sa de sebre ageujerá butxacas, y també per cridá s' atenció dels compradors, que se fa necessari ferhó á so de trompeta y pregonantho á mitat de preu.

Llegint sa quarta plana mos enterám de ses necessitats del germá prohisme: així sabem, qui necessita un *aprendiz*, qui un socio capitalista, qui doblers (y son molts) y per això ven es piano y altres mobles *por ausentarse sus dueños*, qui *con leche de ocho días* (y ja 'n fa nou que surt s' anunci) cerca *criatura para lactar*, qui te cases per llogá ó vendre, etc. etc.

Llavò hey ha els dels específichs miraculosos y cures sorprendents, però lo més *sorprendent* es, qu' ab sos *mira-cles seguríssims* que tenen efecte ab tals *untures* ó *liquits* hey haja qui siga tan pacient y mortificat que vulga passetjá es

mal; així llegint per exemple: *El rabioso dolor de muela^s cariadas, su unico y sorprendente remedio, al minuto y sin riesgo...* no s' esplica com veim tan de caps embenats y galtes inflades. Tampoch te explicació aquest altre: *Compañia de seguros sobre la vida y contra accidentes*, quant s' en succe-heixen tants d' *accidents* y casi sempre *mortals*.

Els anuncis més interessants, encara que fassin riure son el de *las pomadas milagrosas*. El seu objecte principal es fermos neixe es pel, inclús es pel rucá, allà ahont mos fa falta, y fermos caure es que mos sobri ó mos fassi nosa; per mostra bastará un botó: *Una operación particular es el separarse las cejas quien las tenga muy pobladas y le dan entrecejo serio y repulsivo, ó quitarse el importuno vello que sombra la cara de algunas damas, ó hacerse la corona sin necesidad de la navaja del peluquero, ó quitarse el pelo de los carrillos los hombres peludos. Todo esto una operación muy particular y muy factible en dos minutos, con solo el empleo del Depilatorio imperial Padró.* Vaja, qu' ab una operació tan sencilla com aquesta no sé com se veuen tants de peluts; jo he pensat qu' en fé matanses en lloch de fe net ab foch de botxes y guinavetes, faré doná una untadeta d' *aixó* y totduna s' animal quedarà més blanch y net qu' una plata. També n' hi ha per fé neixe *pel* ahont ha caigut ó ne n' hi ha nat, lo cual no té explicació ab tans de calvos com avuy corren p' el mon, y més quant aquesta untura, com vaig llegí es d' un resultat tan meravellós que si agafau una canya ó un garrot y l' untau d' ella pes cap, totduna vos surt una grana, un pinsell ó un estrenyinató; com també si untau de lo mateix una posteta cualsevol, al punt tendreu un espau-madó; á lo qu' heu d' está alerta, si ho provau, es á no untarvos ses mans ni soyarvos gens perque al instant perereriau erissons, y cuydau també que no vos ne cayga demunt es trispol perque vos neixeria un sembrat més espés y frondós que sa manigua y no hi hauria faus que pogués esvairló.

Hey ha altres auuncis que vos ofereixen ventatjes positives solament comprant lo que pregonan: un d' ells es s' anunci que du devegades MALLORCA DOMINICAL, verbo: *Libro de cuentas hechas...* cual llibre, que se ven á sa llibreria d' en Jusep Mir, mos ageugera es trabay de fer els contes á casa d' altri, perque los dona fets.

UN MUSICH DE L' ARRAVAL

ENTRETENIMENTS

GEROGLIFICH

Ses Tiples, Tenor, Baig D L S ¡*A la qui va de sal? ¡Car-bó! y ¡Adobá cossis ó ribells! ¡Cadires per cordá ó dobá!!* Nota Nun ¡Ah! Serenata del *Faust*, *Flor de marta*, Coro de *Repatriats*,

Dede Mercurio Sa.

(*Sas solucions en el número próxim*).

Solucions á lo del número 193

Xarada:—*Comare*.

Problema:— $49 + 7 = 56$

$63 - 7 = 56$

$8 \times 7 = 56$

$392 : 7 = 56$

512

Imprenta de José Mir.—1900

ORONAS MORTUORIAS

de todas clases, en la Imprenta y Papelería de José Mir—Cadena, 11 y Fideos 1 y 3—Palma.